

Copilul meu va depune mărturii.

Informații și sfaturi pentru părinți,
tutori și alte persoane care
însoțesc copiii
ce depun mărturii

Broșura este elaborată de Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii în cadrul proiectului „Intervievarea structurată a copiilor victime –martori din R.Moldova”

Raportor: Ana Postica, director adjunct pentru educație,
Coordonator ANET

Este important!

- ▶ Copilul care depune mărturii trebuie să povestească cu propriile cuvinte despre cele întâmplate. Atunci când ajuți copilul să se pregătească pentru a depune mărturii la poliție, procuratură sau în fața instanței de judecată, nu-l învăța să-și memoreze din timp răspunsurile. Există riscul ca mărturiile lui să nu fie luate în considerație, dacă copilul va crea impresia că a învățat răspunsurile pe de rost, iar ceea ce spune pare să nu fie adevărat.

Cum să-ți ajuți copilul?

- ▶ Dacă copilul tău a fost victimă sau martor al violenței, te poți adresa la inspectoratul de poliție, procuratură sau poți să suni la Telefonul Copilului 116111 și vei obține informații referitoare la instituțiile amplasate în nemijlocita apropiere de regiunea în care locuiești, care se ocupă de problemele violenței în familie sau de protecția copiilor abuzați.
- ▶ De asemenea, poți să apelezi la numărul de telefon 022 75 88 06 și să ceri sfatul unui specialist din cadrul Centrului Național de Prevenire a abuzului față de Copii (A.O.CNPAC), organizație care oferă ajutor copiilor victime ale diverselor forme de abuz.

► Este bine să știi!

Copilul martor este persoana care posedă informații cu privire la o circumstanță care urmează să fie constatată în cauza penală (de ex: copilul a văzut sau a auzit ceva important, știe unele detalii despre un eveniment, care i s-a întâmplat lui sau altora etc.)

Copilul este victimă

atunci când prin infracțiune i-au fost aduse daune morale, fizice sau materiale.

Când copilului victimă i-a fost cauzat un prejudiciu (pagubă morală, fizică sau materială, care poate fi evaluată în expresie bănească) el va fi considerat parte victimă.

În urma unui prejudiciu moral sau material - parte civilă

- ▶ Reprezentantul legal al victimei/părții vătămate/ părții civile sunt părinții, înfietorii, tutorii sau curatorii, care reprezintă în procesul penal interesele copiilor participanți la proces.
- ▶ Persoana care i-a cauzat copilului suferințe fizice, materiale sau morale are calități diferite în dependență de fazele de examinare a cauzei penale. Astfel, la etapa de urmărire penală este *bănuît* de săvârșirea infracțiunii, ulterior acesta are calitatea de *învinuit*, apoi, la etapa de judecare când dosarul se examinează în instanța de judecată, aceasta are calitatea de *inculpat*, iar atunci când este pronunțată o sentință de condamnare - *condamnat*.

Copilul meu va fi audiat într-o cauză penală. Unde? Când? Cum?

- ▶ **Condiții generale**. Legislația procesual penală prevede că partea vătămată și martorul sunt audiați în aceleași condiții. În perioada urmăririi penale, copilul va fi audiat de către ofițerul de urmărire penală din inspectoratul de poliție sau de către procuror în sediul procuraturii sau al poliției.
- ▶ **Condiții speciale** -se referă doar la anumite tipuri de infracțiuni. Astfel, în cazul copiilor cu vârstă de până la 14 ani, victime sau martori ai infracțiunilor cu caracter sexual, traficului de copii sau violenței în familie, legislația prevede audierea acestora în condiții speciale. Audierea în condiții speciale presupune realizarea doar a unei audieri, la faza de urmărire penală, care urmează să fie înregistrată pe suport audio/video, iar, ulterior, pe parcursul examinării dosarului va fi vizualizată fără a fi necesară audierea repetată a copilului.

- ▶ Condițiile speciale de audiere presupun o abordare specială a copilului victimă/martor al infracțiunilor într-un spațiu special amenajat. Spațiul special amenajat reprezintă o combinație de două camere -

Cameră de audiere și cameră de vizualizare.

- În camera de audiere se află doar copilul și intervievatorul - o persoană special instruită pentru a întreține discuția prietenoasă cu acesta.
- În camera de vizualizare se află părintele, în calitate de reprezentant legal al copilului, împreună cu ceilalți participanți la proces (judecătorul, procurorul, avocatul bănuitului/învinuitului, psihologul)

Copilul meu va depune mărturii. Ce trebuie să-i spun pentru a-l susține?

Dacă copilul a fost victimă sau martor al unei infracțiuni poți să-l asiguri că:

- ▶ Procedează corect dacă informează organul de urmărire penală și instanța de judecată despre tot ce s-a întâmplat;
- ▶ Nu poartă nici o vină pentru ceea ce au comis alții;
- ▶ Nu face nimic rău dacă spune adevărul;
- ▶ Îndeplinește o misiune importantă și ajută instanța de judecată să ia o decizie corectă;

Am impresia că copilul meu este deprimat și îngrijorat. Cum trebuie să vorbesc cu el?

Convinge copilul să vorbească cu tine despre ceea ce-l neliniștește. Este posibil ca motivele îngrijorării sale să se refere la cu totul altceva.

Ascultă-ți copilul cu atenție și cu o atitudine serioasă față de neliniștea lui și încearcă să-i diminuezi sentimentul de frică.

Respectă un regim normal al zilei, fiindcă are un efect liniștitor asupra copilului. Nu planifica în această perioadă activități care ar schimba ritmul vieții.

Copiii care depun mărturii, în mod deosebit, se tem de:

Întâlnirea cu abuzatorul. Dacă copilul va fi audiat într-o cauză penală privind infracțiunile cu caracter sexual, traficul de copii sau violență în familie și îi este frică de întâlnirea cu abuzatorul, anunțați-l că va fi audiat în condiții speciale. Asigurați-l că abuzatorul nu va fi prezent.

Greșeli. Deoarece copilul este îngrijorat, acesta se teme să nu uite sau să nu greșească anumite fapte în relatarea sa. Copilul trebuie să asculte cu atenție fiecare întrebare și să ofere răspunsul pe care îl cunoaște. Dacă nu cunoaște un răspuns, pur și simplu trebuie să spună despre acest lucru.

Pedeapsă. Deseori copiilor le este frică, că vor fi pedepsiți pentru relatarea celor întâmplate. Asigurați copilul că martorul trebuie să spună doar adevărul, iar acest lucru nu este considerat ceva rău, prin urmare nu poate fi pedepsit.

Copilul meu se comportă altfel decât de obicei. Acest lucru poate fi cauzat de apropierea ședinței de audiere?

Majoritatea persoanelor care sunt chemate să depună mărturii în cadrul examinării unui dosar penal au emoții, însă, unii copii se neliniștesc atât de mult, încât își pot schimba comportamentul.

Este posibil ca și copilul tău:

- ▶ Să se învinovățească pe sine și să creadă că este responsabil pentru infracțiunea comisă;
- ▶ Să aibă sentimente contradictorii față de acuzat(de ex: furie, neliniște);
- ▶ Să fie retras sau agresiv;
- ▶ Să fie distant sau absent în ceea ce face;
- ▶ Să urineze în pat, să aibă un somn neliniștit, să aibă frică de întuneric sau să piardă pofta de mâncare;
- ▶ Să prezinte semne frecvente de neliniște atunci când se discută despre infracțiunea comisă;

Mă îngrijorează starea copilului meu. Ar putea beneficia de asistență specializată înainte de desfășurarea audierii?

- ▶ Este important: copilul are nevoie în mod deosebit de susținerea celor apropiați. Ca să-l înțelegi mai bine pe copil și să-l ajuți, trebuie să vorbești cu psihologul sau cu asistentul social comunitar despre situația în care se află și poate veți decide să beneficiați de asistența terapeutului sau a psihologului.
- ▶ În acest caz doar tu și copilul tău hotărâți dacă este necesar asemenea asistență și nu poliția, procuratura sau instanța de judecată.

În ce mod pot interveni în procesul de examinare a cauzei penale care se referă la copilul meu?

- ▶ Copilul nu poate să-și apere singur drepturile. În acest sens, în cadrul urmăririi penale și în instanța de judecată, copilul este reprezentat de părinți, inclusiv părinții adoptivi, tutore sau curator. Anume aceste persoane sunt împuternicite să pledeze în procesul penal, în funcție de etapele acestuia, în calitate de reprezentanți legali ai copilului.

Este mai bine să povestim copilului din timp despre participarea la audiere?

- ▶ Da. Nu trebuie să surprinzi copilul cu situații neașteptate și dificile, deoarece acestea ar putea să-i intensifice starea de stres. Tu și copilul tău, în egală măsură, vă veți simți mai în siguranță, dacă veți ști din timp la ce să vă așteptați atât înainte de audiere sau ședință de judecată, cât și pe parcursul acesteia. Copilul va putea să discute cu tine despre neliniștile lui și să-ți adreseze întrebările care îl preocupă.

Va trebui să merg împreună cu copilul la audiere?

- ▶ Da. Trebuie să însoțești copilul la audiere. Însă înainte de a decide dacă este cazul să asculți mărturiile depuse de copil, încearcă să afli ce crede el despre prezența ta la acest proces. Unii copii se simt jenați și doresc să-și protejeze părinții de descrierea amănunțită a celor întâmplate. Alții se simt mai în siguranță când părinții sunt alături de ei în timpul depunerii mărturiilor. De obicei, copilul dorește ca persoana apropiată să fie alături în situații mai complicate. Spre exemplu, atunci când merge la spital pentru o intervenție dureroasă speră că vei fi alături de el și nu-i vei spune la poartă „Pa! Ne vedem mai târziu”

Fii alături de copilul tău!

- ▶ Asigură copilul că va proceda corect dacă va informa organul de urmărire penală și instanța de judecată despre tot ce s-a întâmplat.
- ▶ Informează copilul despre cum se va desfășura procesul de audiere.
- ▶ Discută cu copilul, el poate fi neliniștit în legătură cu audierea, însă nu insista, pentru că ar putea să fie și mai neliniștit.
- ▶ Amintește-i copilului că poate cere o pauză, că poate solicita în orice clipă ajutorul tău sau al persoanei care îl însoțește.
- ▶ Fii alături de copilul tău, încurajează-l, calmează-l, susține-l!

Mulțumim frumos!